

אמרה ליה ברתיה. דקיסר לרצן גמליאל שצקיה: שני יוצרים וכו'. משל הוא. אלו היו שני יוצרים צעירינו אחד יוצר כלים מן המים וכו'. אמרה לו. א"כ הקצ"ה אס מן המים הוא מזלזל דמטפה סרוחה שהיא כמים הוא מוליד: מן העפר לא כל שכן. שצדו: דבי רבי ישימעאל טאן קל וחומר מכלי וזכרית. וכו. היה טעם שהשיב לאציה: מה כלי וזכרית שעמלן ברוח של אדם. שכשהוא עושה אותו יש לו שפופרת ונופח למוכה וכן נשמע מפי האומנין: יש להם טקנה. להתיכן ולחזור ולעשות מהן כלי. והא דאמרין בחגיגה (דף טו.) ונוחין לאצדם ככלי וזכרית לא שעתין להם טקנה אלא שפסדוין שעתן ואין מתקיימין: עכשיו שיש מים. והכי נמי הקצ"ה יוצר את האדם מטפה קטנה שאין בה ממש וכ"ש שיכול לבראמו מן העפר. אי נמי כל העולם כולו יצר מתווה: ואס אי אסא מאמין. שהקצ"ה יוצר מן העפר: עכבר. שקורין אשקור"ל ויש בזמין שאין נבראין על ידי מולדה: היום מתחיל לברא וללאת מן העפר ולמחר מהלך כשהוא נברא כדאמר"י שביטת חולין בעצור והרעוב (דף קה.): ושמה האמר לזמן מרובה. שאותו שרץ אינו נברא לאלתר אלא לזמן מרובה שבו אז שצוים יתהא סבור שאין הקצ"ה מתיים יתהיים לפי שעה: לקד עלה לבר וכו'. חלוון.

וראה שהיה ^אאין בו אלא חלזון אחד למחר ירדו גשמים ונתמלא כולו חלזונות א"ל ההוא הוסיף לגביהא בן פסיסא ווי לכון חייביא דאמרייתון מיתי חייין דחייין מיתי דמיתי חייין א"ל ווי לכון חייביא דאמרייתון מיתי לא חייין דלא הוו חיי דהוי חיי לא כ"ש א"ל חייביא קרית לי אי קאימנא בעיטנא כך ופשיטנא לעקמותך מינך א"ל אם אתה עושה כן רופא אומן תקרא ושכר הרבה תמול ת"ר ^אבעשרים וארבעה בניסן איתגמילו דימוסנאי מיהודה ומירושלים כשבאו בני אפריקיא לדון עם ישראל לפני אלכסנדרוס מוקדון אמרו לו ארץ כנען שלנו היא דכתיב ^אארץ כנען לגבולותיה וכנען אבוהון דהנהו אינשי הוה אמר להו גביהא בן פסיסא לחכמים תנו לי רשות ואלך ואדון עמהן לפני אלכסנדרוס מוקדון אם יצחוני אמרו הדיוט שבנו נצחתם ואם אני אנצח אותם אמרו להם תורת משה נצחתכם נתנו לו רשות והלך ודן עמהם אמר להם מהיכן אתם מביאים ראייה אמרו לו מן התורה אמר להן אף אני לא אביא לכם ראייה אלא מן התורה שנאמר ^בויומר ארור כנען עבד עבדים יהיה לאחיו ^געבד שקנה נכסים עבד למי ונכסים למי ולא עוד אלא שהרי כמה שנים שלא עבדתונו אמר להם אלכסנדרוס מלכא החזירו לו תשובה אמרו לו תנו לנו זמן שלשה ימים נתן להם זמן בדקו ולא מצאו תשובה מיד ברחו והניחו שדותיהן כשהן זורעות וכרמיהן כשהן נטועות ואותה שנה שביעית היתה שוב ^דפעם אחת באו בני מצרים לדון עם ישראל לפני אלכסנדרוס מוקדון אמרו לו הרי הוא אומר ^הוה' נתן את חן העם בעיני מצרים וישאילום תנו לנו כסף וזהב שנמלתם ממנו אמר גביהא בן פסיסא לחכמים תנו לי רשות ואלך ואדון עמהן לפני אלכסנדרוס מוקדון אמרו להם הדיוט שבנו נצחתם ואם אני אנצח אותם אמרו להם תורת משה רבינו נצחתכם נתנו לו רשות והלך ודן עמהן אמר להן מהיכן אתם מביאים ראייה אמרו לו מן התורה אמר להן אף אני לא אביא לכם ראייה אלא מן התורה שנאמר ^וומושב בני ישראל אשר ישבו במצרים שלשים שנה וארבע מאות שנה תנו לנו שכר עבודה של עשרים ריבוא ששיעבדתם במצרים שלשים שנה וארבע מאות שנה אמר להן אלכסנדרוס מוקדון החזירו לו תשובה אמרו לו תנו לנו זמן שלשה ימים נתן להם זמן בדקו ולא מצאו תשובה מיד הניחו שדותיהן כשהן זורעות וכרמיהן כשהן נטועות וברחו ואותה שנה שביעית היתה ושוב פעם אחת באו בני ישמעאל ובני קמורה לדון עם ישראל לפני אלכסנדרוס מוקדון אמרו לו ארץ כנען שלנו ושלכם דכתיב ^זואלה תולדות ישמעאל בן אברהם וכתיב ^חאלה תולדות יצחק בן אברהם אמר להן גביהא בן פסיסא לחכמים תנו לי רשות ואלך ואדון עמהם לפני אלכסנדרוס מוקדון אם יצחוני אמרו הדיוט שבנו נצחתם ואם אני אנצח אותם אמרו להם תורת משה רבינו נצחתכם נתנו לו רשות והלך ודן עמהן אמר להם מהיכן אתם מביאים ראייה אמרו לו מן התורה אמר להן אף אני לא אביא ראייה אלא מן התורה שנאמר ^טויתן אברהם את כל אשר לו ליצחק ולבני הפלגשים אשר לאברהם נתן אברהם מתנות ^יאב שנתן אגמין לבניו בחייו ושיגר זה מעל זה כלום יש לזה על זה כלום מאי מתנות אמר ר' ירמיה בר אבא מלמד שמסר להם שם טומאה אמר ליה אנטונינוס לרבי גוף ונשמה יכולין לפטור עצמן מן הדין כיצד גוף אומר נשמה חטאת שמיום שפירשה ממני הריני מוטל כאבן דומם בקבר ונשמה אומרת גוף חטא שמיום שפירשתי ממנו הריני פורחת כאבן כצפור אמר ליה אמשול לך משל למה הדבר דומה למלך בשר ודם שהיה לו פרס נאה והיה בו בבורות

תורה אור השלם

1. **וַיְצַד אֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל**
ואמרת אלום כי אתם
באים אל הארץ נזק
זאת הארץ אשר הפל
ועל בנהלה ארץ נזק
לגבולותי; מכבודו לו
2. **וַיֹּאמֶר אֲדָרֶךְ בְּנֵי**
עֲבָד עֲבָדֶיךָ וַיִּזְנֶה
לְאִתּוֹ; בראשית כי כה
3. **וַיָּתֵן חֵן חֵן עֲלֵיהֶם**
בְּעֵינֵי מִצְרַיִם וַיִּשְׁלָמוּ
וַיִּצְלָלוּ אֶת מִצְרַיִם;
שמות לו
4. **וּמוֹשֶׁה בְּנֵי יִשְׂרָאֵל**
אֲשֶׁר יֵשְׁבוּ בְּמִצְרַיִם
שְׁלֹשִׁים שָׁנָה וארבע
מאות שנה; שמות כו
5. **וְאֵלָּה תִּלְדֹת**
יִשְׁמַעֲלָא בְנֵי אברהם
אֲשֶׁר יִהְיֶה רִגְלוֹ הַמַּצְרִית
שִׁפְחוֹת שָׂרָה לְאִבְרָהָם;
בראשית כה יב
6. **וְאֵלֶּה תִּלְדֹת יִצְחָק בְּנֵי**
אֲבְרָהָם אֲבְרָהָם הַחַיִּיד
אֵת יִצְחָק;
בראשית כה יט
7. **וַיְתֵּן אֲבְרָהָם** לו
לֵךְ אֶשֶׁר לוֹ לַיְצָחָק;
ולבני הפולגשים אשר
לאברהם נתן אברהם
מומת וישלם מעל
יצחק בנו בעדונו וזו
קדמה אל ארץ קדם;
בראשית כה ה-ה

גליון הש"ם
 רש"י ד"ה חלזון וכו'.
 שינא מן היס. עיין בלשון
 רש"י מנחות דף מד ע"א
 ד"ה ועולה:

הגהות הגר"א
[א] גמ' פעם אחת נמחק:

לעזי רש"י
אשקרו"ל [אישקורי"ל].
סנאי.

אשקרו"ל [אישקורי"ל].
סנאי.